

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Olsztynie

D-41030-96

Nr ewid. 47/97/P/96/081

Informacja

o wynikach kontroli stanu zagospodarowania i wykorzystania jezior
północno-wschodniej Polski po przejęciu ich do Zasobu Własności
Rolnej Skarbu Państwa

Olsztyn czerwiec 1997r

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
I. CZĘŚĆ OGÓLNA.....	3
1. CHARAKTERYSTYKA KONTROLI.....	3
2. SYNTEZA USTALEŃ KONTROLI I OCENA KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI.....	4
3. WNIOSKI	7
II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA.....	9
1. CHARAKTERYSTYKA STANU PRAWNEGO W ZAKRESIE KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI	9
2. UWARUNKOWANIA ORGANIZACYJNO-EKONOMICZNE KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI.	11
3. SZCZEGÓŁOWE USTALENIA KONTROLI	12
3.1. <i>Przejęcie i sposób zagospodarowania jezior przez Agencję.....</i>	<i>12</i>
3.2. <i>Prawidłowość zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w zawartych umowach</i>	<i>16</i>
3.3. <i>Zgodność prowadzenia gospodarki rybackiej z wymogami ustawy o rybactwie śródlądowym oraz określonymi w umowach.....</i>	<i>17</i>
3.4. <i>Rozmiary kłusownictwa i działania celem jego ograniczenia i zwalczania.....</i>	<i>21</i>
3.5. <i>Dostępność do rekreacyjnego i wędkarskiego korzystania z jezior.....</i>	<i>22</i>
3.6. <i>Stan ekologiczny jezior</i>	<i>23</i>
3.7. <i>Efekty ekonomiczne z tytułu zagospodarowania jezior oraz realizacja zobowiązań finansowych wobec Agencji</i>	<i>24</i>
3.8. <i>Nadzór i kontrola nad gospodarką rybacką</i>	<i>25</i>
III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI.....	27
ZAŁĄCZNIKI	29
ZAŁĄCZNIK NR 1	29
<i>Wykaz skontrolowanych jednostek</i>	<i>29</i>
ZAŁĄCZNIK NR 2	30
<i>Wykaz aktów prawnych obowiązujących dla kontrolowanej działalności.....</i>	<i>30</i>
ZAŁĄCZNIK NR 3	31
<i>Formy i stopień zagospodarowania jezior w OT AWRSP w Olsztynie i Suwałkach wg stanu na 31.12.1996r.....</i>	<i>31</i>
ZAŁĄCZNIK NR 4	32
<i>Wysokość produkcji (odłowów ryb) w skontrolowanych jednostkach</i>	<i>32</i>
ZAŁĄCZNIK NR 5.....	33
<i>Wskaźnik udziału wartości zarybieni w wartości odłowionych ryb w skontrolowanych jednostkach</i>	<i>33</i>

I. CZĘŚĆ OGÓLNA

1. Charakterystyka kontroli

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w okresie listopad 1996 - luty 1997r kontrolę stanu zagospodarowania i wykorzystania jezior północno-wschodniej Polski po przejęciu ich do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa (kontrola nr P/96/081). Podjęta ona została z inicjatywy własnej NIK i była koordynowana przez Delegaturę Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie, a uczestnikiem była Delegatura w Białymstoku.

Celem kontroli była ocena sposobu zagospodarowania oraz efektywności wykorzystania jezior, z uwzględnieniem:

- gospodarki rybackiej, w tym zarybienia,
- stopnia realizacji zobowiązań umownych wobec Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa (Agencja lub AWRSP),
- stanu ekologicznego jezior,
- dostępności jezior do uprawiania wędkarstwa i rekreacji.

Kontrolą objęto okres od przejęcia jezior do Zasobu WRSP, tj. od 1993r do końca 1996r, przy czym wyniki produkcyjne porównano z średniorocznymi uzyskanymi w okresie 5 lat przed ich przejęciem.

Badaniami kontrolnymi objęto łącznie 12 jednostek, tj. 2 Oddziały Terenowe Agencji (Oddziały lub OT) w Olsztynie i Suwałkach oraz 10 użytkowników jezior, w tym 9 dzierżawców oraz 1 administratora. Wykaz skontrolowanych jednostek stanowi załącznik nr 1 do niniejszej informacji.

Tematyka kontroli obejmowała głównie:

- przejęcie i sposób zagospodarowania jezior przez Agencję,
- prawidłowość zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w zawartych umowach,
- zgodność prowadzenia gospodarki rybackiej z wymogami ustawy o rybactwie śródlądowym oraz określonymi w umowach,
- rozmiary kłusownictwa i działania celem jego ograniczenia,
- dostępność do rekreacyjnego i wędkarskiego korzystania z jezior,
- stan ekologiczny jezior,

- efekty ekonomiczne z tytułu zagospodarowania jezior oraz realizacja zobowiązań finansowych wobec Agencji,
- nadzór i kontrola nad gospodarką rybacką.

Problematyka ta nie była dotychczas kontrolowana przez Najwyższą Izbę Kontroli.

W niniejszym opracowaniu, poza ustaleniami kontroli wykorzystano materiały Instytutu Rybactwa Śródlądowego, Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska oraz Państwowej Straży Rybackiej.

2. Synteza ustaleń kontroli i ocena kontrolowanej działalności

1. Według stanu na koniec 1996r skontrolowane Oddziały przejęły do Zasobu WRSP ogółem 1072 jeziora o łącznej powierzchni 112,2 tys. ha, w tym 912 jezior (85%) o pow. 109,4 tys. ha (97,5%) po zlikwidowanych Państwowych Gospodarstwach Rybackich (PGRyb) w Ełku, Giżycku i Olsztynie.

W świetle ustaleń kontroli na pozytywną ocenę zasługuje wysoki stopień ich zagospodarowania. Do końca 1996r Oddziały zagospodarowały w różnych formach ogółem 973 jeziora o łącznej powierzchni 110,8 tys. ha, tj. odpowiednio 90,8% i 98,7% ich ilości oraz powierzchni przejętej do Zasobu, z czego:

- 86,3% powierzchni jezior przekazano w dzierżawę,
- 6,5% oddano w administrowanie,
- 5,9% przekazano w Zarząd,
- 1,3% przekazano w użytkowanie Zarządowi Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego (ZOPZW) w Olsztynie.

Formy zagospodarowania, poza przekazaniem 86 jezior do użytkowania ZOPZW w Olsztynie, były zgodne z kierunkami określonymi dla Agencji w ustawie o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw (str. 12-13 inform).

2. Na szczególne korzystanie z wód śródlądowych do celów rybackich wymagane jest posiadanie pozwoleń wodnoprawnych. Spośród użytkowanych przez kontrolowane jednostki ogółem 422 jezior, trzech dzierżawców nie posiadało ważnych pozwoleń odnośnie 27 jezior (6,5%), a zatem prowadzenie na nich gospodarki rybackiej było nielegalne. W największym stopniu miało to miejsce w Gospodarstwie Rybackim (GRyb) Spółka z o.o. w Olsztynie, które nie posiadało ważnych pozwoleń wodnoprawnych na 23 jeziora (59% ogółu użytkowanych). W wyniku podjętych w toku kontroli działań GRyb w Olsztynie uzyskało przedłużenie terminu ich ważności do końca 1997r, pod warunkiem jednak wykonania nowych operatów wodnoprawnych, niezbędnych dla otrzymania następnych pozwoleń.

Konieczność opracowania w 1997r nowych operatów niezbędna jest również w odniesieniu do dalszych 181 jezior na terenie woj. olsztyńskiego użytkowanych przez pozostałe skontrolowane jednostki.(str 15)

3. Znaczna większość umów dzierżawy jezior zawierała zapisy w przedmiocie zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa, tj. w OT w Olsztynie we wszystkich umowach, a w OT w Suwałkach w 80% ogółu umów. Zawierały one zobowiązania dzierżawców do złożenia zabezpieczeń na poczet ewentualnych roszczeń Agencji z tytułu nieopłacania czynszów. Główną formą tych zabezpieczeń były weksle in blanco (90% ogółu umów), jednak aż w 75% były one nie poręczone, a więc o mniejszej skuteczności w razie ich egzekucji.

Wyniki kontroli wykazały też przypadki nie egzekwowania od dzierżawców złożenia określonych w umowach zabezpieczeń roszczeń Agencji (str. 16-17).

Zobowiązano również dzierżawców do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej, precyzując we wszystkich umowach konkretne zadania, m. in. w zakresie wielkości odłowów ryb oraz minimalnego poziomu zarybiania jezior celem optymalnego wykorzystania ich możliwości produkcyjnych, a także ochrony przed nadmiernym wyeksploatowaniem rybostanu.

Zadań tych nie określono natomiast w umowie o administrowanie Zakładem Rybackim Skarbu Państwa w Iławie (ZRyb) posiadającym 6,7 tys. ha jezior, tj. 14% powierzchni przejętej do Zasobu przez OT w Olsztynie.(str 25-26)

4. Większość użytkowników jezior prowadziło gospodarkę rybacką zgodnie z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawnych oraz umowach dzierżawy. Spośród 9 objętych kontrolą dzierżawców, tylko jeden przekroczył maksymalną wielkość rocznych odłowów (o 27%), a dwóch nie uzyskało w 1995r wymaganego umową poziomu zarybień.

Wszyscy skontrolowani użytkownicy przestrzegali okresów ochronnych połowów ryb, a w przypadkach odłowów ryb w tych okresach do produkcji materiału zarybieniowego, uzyskiwali każdorazowo stosowne zezwolenia z urzędów rejonowych.

Stwierdzono, że tylko 6 użytkowników (60% objętych kontrolą) zarybiało jeziora pożądanymi i odpowiednimi dla danego akwenu gatunkami ryb, takimi m. in. jak: sielawa, sieja i węgorz.

Wystąpiły ponadto przypadki "przerybienia" szczupakiem oraz karpem, co uzasadniano potrzebami wędkarstwa.

Mimo przestrzegania zasad prawidłowej gospodarki rybackiej, w kontrolowanych jednostkach odnotowano w ostatnich dwóch latach, w porównaniu z wynikami uzyskanymi w okresie 1987-1991, znaczny spadek produkcji rybackiej. Spośród 9 objętych kontrolą dzierżawców wystąpił on u 8 i wyniósł średnio 25%, a u administratora aż 67%.

Obniżenie wyników produkcyjnych, według użytkowników, spowodowane było głównie postępującą degradacją i eutrofizacją jezior, występowaniem tzw. "przyduchy", nasilającym się kłusownictwem i wzrostem pozyskiwania ryb przez

wędkarzy oraz stratami w rybostanie w wyniku żerowania przez kormorany (str. 17-21).

5. Ustalenia kontroli wykazały, że wszystkie skontrolowane jednostki podejmowały działania celem ograniczenia i zwalczania kłusownictwa, współpracując w tym zakresie z Państwową Strażą Rybacką oraz organizując własne straże rybackie.

W ZOPZW w Suwałkach stosowano w szerokim zakresie pobieranie przez zakładową straż rybacką wpłat od osób nielegalnie poławiających ryby, jako rekompensatę z tytułu wyrządzonych przez nich szkód. Łącznie w latach 1994-1996 z tego tytułu uzyskano kwotę 76,4 tys. zł, którą przeznaczono głównie na płace i zakupy paliwa (str. 21-22).

6. Użytkownicy jezior objęci kontrolą w pełni przestrzegali ustawowych praw do powszechnego korzystania z wód, udostępniając je do celów rekreacyjnych i wędkarskich. Zwiększyło się zwłaszcza wędkarskie korzystanie z jezior, a wpływy z tego tytułu uzyskane przez dzierżawców i administratora stanowiły znaczącą (do 36%) pozycję w dochodach ze sprzedaży ryb (str. 22-23).

7. Negatywnie ocenić należy nie realizowanie przez Oddziały postanowień umów dzierżawy dotyczących badania czystości wód i zawartości w nich substancji szkodliwych. W myśl zawartych umów wydzierżawiający zastrzegali sobie pobieranie próbek wód i zlecanie ich badań na koszt dzierżawców. Tylko 2 skontrolowane jednostki, na podstawie opracowań Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska, posiadały informacje o stanie czystości niektórych większych jezior (str. 23).

8. W świetle ustaleń kontroli, dobra była realizacja wpływów pieniężnych Agencji z tytułu dzierżawy i przekazania jezior w zarząd, które w 1995r wyniosły 896,3 tys. zł, a w 1996r - 923 tys. zł.

Terminowo i w pełnej wysokości dzierżawcy regulowali należności Agencji z tytułu sprzedaży tzw. "majątku okołodzierżawnego".

Ustalenia kontroli wykazały jednak możliwości zwiększenia wpływów Agencji. Uszczuplenia finansowe z tytułu bezpłatnego użytkowania jezior i zaległości w spłacie czynszu wyniosły co najmniej 132,6tys. zł. Z kwoty tej wyegzekwowano łącznie 86,4 tys. zł, w tym w toku kontroli 34,5 tys. zł oraz w wyniku dotychczasowej realizacji wniosków pokontrolnych 51,9 tys. zł.

W porównaniu z dzierżawą niewielkie przychody uzyskano z tytułu oddania jezior w administrowanie, które w OT w Olsztynie wyniosły 10 tys. zł w 1995r i 12 tys. zł w 1996r (str. 24-25 i 28).

9. Oddziały w niedostatecznym stopniu sprawowały nadzór i kontrolę nad rzetelnością realizacji postanowień umów odnoszących się do gospodarki rybackiej,

nakładających m. in. obowiązek corocznego zarybiania jezior i ustalających poziom corocznych odłowów ryb.

Pomimo określenia we wszystkich umowach obowiązków i uprawnień stron OT w Suwałkach corocznie obejmował kontrolą ok. 30% ogółu dzierżawców, a OT w Olsztynie w okresie prawie 3-letnim przeprowadził tylko jedną kontrolę.

OT w Olsztynie nie realizował też nałożonego przez Agencję obowiązku uczestniczenia jego przedstawicieli przy dokonywaniu zarybień przez dzierżawców (str. 26).

3. Wnioski

Ustalenia kontroli oraz wynikające z nich wnioski omówione zostały na 11 naradach pokontrolnych oraz na 1 naradzie zorganizowanej w toku kontroli. Oceny i wnioski ujęto w wystąpieniach pokontrolnych skierowanych do kierowników wszystkich 12 skontrolowanych jednostek, przy czym w przypadku PGRyb. spółki z o.o. w Ełku, nie sformułowano wniosków pokontrolnych.

Wyniki kontroli wskazują, że celem poprawy gospodarki rybackiej oraz stanu ekologicznego jezior, a także usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, niezbędne jest podjęcie działań przez:

1. Dyrektorów Oddziałów Terenowych Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,

dotyczących:

- zakończenia rozdysponowania jezior pozostających w Zasobie WRSP,
- bieżącego egzekwowania należności AWRSP z tytułu przekazania jezior w dzierżawę,
- wprowadzenia zmian w umowie o administrowanie jezior, określając w niej obowiązki z zakresu gospodarki rybackiej (dot. OT w Olsztynie),
- wyegzekwowania od użytkowników jezior opracowania wymaganych operatów wodnoprawnych (dot. OT w Olsztynie),
- zapewnienia pełniejszego nadzoru i kontroli prawidłowości gospodarki rybackiej prowadzonej przez nowych użytkowników jezior i w zakresie ochrony wód.

2. Kierownictwa jednostek użytkujących jeziora, dotyczących:

- pełniejszego wykorzystania możliwości produkcyjnych jezior,
- wzrostu zarybień jezior, zwłaszcza gatunkami ryb odpowiednimi i pożądanymi dla środowiska naturalnego danego jeziora, w tym węgorzem,

- opracowania nowych lub aktualizacji posiadanych operatów wodnoprawnych jezior, stanowiących podstawę do uzyskania pozwoleń wodnoprawnych na ich wykorzystanie do celów rybackich,
- nawiązania współpracy z Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie m. in. badań stanu czystości wód w jeziorach oraz ograniczenia zanieczyszczeń jezior,
- współdziałania z Państwową Strażą Rybacką celem zwalczania i ograniczenia kłusownictwa, zwłaszcza poprzez prowadzenie wspólnych kontroli na jeziorach.

II. CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA

1. Charakterystyka stanu prawnego w zakresie kontrolowanej działalności

1.1. Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady gospodarowania mieniem Skarbu Państwa w odniesieniu do nieruchomości rolnych w rozumieniu kodeksu cywilnego, a więc i jezior jest ustawa z dnia 19 października 1991r o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw¹.

Wykonywanie w imieniu Skarbu Państwa prawa własności i innych praw rzeczowych w stosunku do tego mienia zostało powierzone AWRSP (art. 5, ust. 1).

Mienie Skarbu Państwa przejęte w trybie tej ustawy tworzy Zasób WRSP (art. 12. ust.1).

Zgodnie natomiast z art. 15 i 19 cytowanej ustawy, państwowe gospodarstwa rybackie decyzjami organu założycielskiego podlegały likwidacji, a ich mienie przekazaniu do Zasobu protokołami zdawczo-odbiorczymi.

Postanowienia art. 24 ust. 1 ustawy określają dla Agencji następujące sposoby gospodarowania Zasobem:

- sprzedaż mienia w całości lub jego części,
- oddanie na czas oznaczony do odpłatnego korzystania osobom prawnym lub fizycznym (dzierżawa lub najem),
- wniesienie mienia lub jego części do spółki,
- oddanie na czas oznaczony administratorowi całości lub części mienia w celu gospodarowania,
- przekazanie w zarząd.

Szczegółowe zasady sprzedaży i nabywania mienia Zasobu podane są w rozdziale 6, przekazania w zarząd w rozdziale 7, a dzierżawy i najmu w rozdziale 8 omawianej ustawy. Pojęcie administrowania i jego zasady określa natomiast art. 25 ustawy.

1.2. W okresie objętym kontrolą organizację rybactwa śródlądowego określała ustawa z dnia 18 kwietnia 1985r o rybactwie śródlądowym². Regulowała ona warunki chowu, hodowli i połowu ryb w powierzchniowych wodach śródlądowych oraz amatorski połów ryb i ochronę rybactwa (art. 1 ust. 1).

W myśl tej ustawy, za chów ryb uważało się działania zmierzające do utrzymania i zwiększenia produkcji ryb, a za hodowlę - chów połączony z doбором i selekcją, w celu zachowania i poprawienia wartości użytkowej ryb (art. 1 ust. 2).

Postanowienia art. 6 wymienionej ustawy zobowiązywały uprawnionego do rybactwa, tj. osobę prawną lub fizyczną posiadającą pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód do celów rybackich, do prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej. Gospodarka ta winna polegać na pełnym wykorzystaniu

¹ Dz. U. z 1995r nr 57, poz. 299, z późn. zm.

² Dz. U. nr 21, poz. 91 ze zm.

możliwości produkcyjnych wód, zgodnie z istniejącymi warunkami przyrodniczymi oraz stanem wiedzy technicznej i technologicznej. W razie nie wykonania wymienionego obowiązku, a zwłaszcza gdy w okresie trzech kolejnych lat osiągało się wyniki niższe o 1/3 od przeciętnych uzyskanych w podobnych warunkach przez innych uprawnionych, terenowy organ administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego mógł stosować środki przewidziane w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Zasady amatorskiego połowu ryb oraz wydanie przez uprawnionego do rybactwa zezwoleń na ten połów, z jednoczesnym pobieraniem przez niego opłat w wysokości przez siebie ustalonej, regulują przepisy art. 7 ustawy.

Postanowienia art. 8 ustawy o rybactwie śródlądowym określały natomiast w sposób szczegółowy przypadki, sytuacje i okresy, w których połów ryb był zabroniony. Zakazy te miały na celu ochronę ryb przed nadmierną ich eksploatacją.

W art. 27 ustawy określano kary za prowadzenie połowów ryb bez uprawnienia, zezwolenia lub upoważnienia oraz za naruszenie zakazów i przepisów.

1.3. W rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 czerwca 1985r w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o rybactwie śródlądowym³, określono m. in. wymiary ochronne ryb i okresy ochronne, a także normatywy sieci rybackich używanych do połowów ryb.

1.4. Ustawa z dnia 24 października 1974r -Prawo wodne⁴, stanowi, że wszystkie wody, z wyjątkiem wód właścicieli gruntów, na których się znajdują, stanowią własność państwa (art. 1 i art. 2). Prawo wodne określa też, że ryby i inne organizmy żyjące w wodzie są ich pożytkami, (art. 3), których pozyskanie wymaga pozwolenia wodnoprawnego, wydanego na czas oznaczony, nie krótszy niż 10 lat (art. 21, ust. 1). Pozwolenie wodnoprawne wydawane jest na podstawie operatu wodnoprawnego (art. 31 ust. 1), przez wojewodę (art. 55 ust. 2, pkt 4) i może być cofnięte lub ograniczone, jeżeli korzystanie z wody jest niezgodne z wymaganiami racjonalnej gospodarki rybackiej (art. 32 ust. 1, pkt 8 pr. wodnego).

Zgodnie z postanowieniami art. 48 ust. 1 prawa wodnego, powszechne korzystanie z wód służy też do wypoczynku oraz uprawiania turystyki i wędkarstwa.

Szczegółowe wymagania dotyczące operatów wodnoprawnych określone zostały w wydanym na podstawie art. 31 ust. 4, pkt 1 Prawa wodnego zarządzeniu Ministra Rolnictwa z dnia 26 stycznia 1976r⁵ w sprawie wymagań jakim powinien odpowiadać operat wodnoprawny.

³ Dz. U. nr 33, poz. 151 ze zm.

⁴ Dz. U. nr 38, poz. 230 ze zm.

⁵ MP nr 6, poz. 32

1.5. W ustawie z dnia 31 stycznia 1980r o ochronie i kształtowaniu środowiska⁶, w art. 18 określono, że wody śródlądowe powierzchniowe, a więc i jeziora podlegają ochronie, polegającej na:

- racjonalnym gospodarowaniu ich zasobem,
- zapobieganiu lub przeciwdziałaniu naruszenia równowagi przyrodniczej i wywołania w wodach zmian powodujących ich nieprzydatność dla ludzi oraz świata roślinnego i zwierzęcego, albo dla gospodarki narodowej.

1.6. Od dnia 1 lutego 1997r weszła w życie ustawa z dnia 27 września 1996r o zmianie ustawy o rybactwie śródlądowym⁷. Wprowadziła ona szereg zmian do ustawy o rybactwie śródlądowym z 18 kwietnia 1985r, a w tym m. in. zapis, że racjonalna gospodarka rybacka polega na wykorzystaniu produkcyjnych możliwości wód, zmierzając jednocześnie do poprawy jakości naturalnego środowiska i jego zasobów, zgodnie z operatem rybackim.

1.7. Na mocy ustawy z dnia 4 lipca 1996r o zmianie ustaw o podatku rolnym, o lasach, o podatkach i opłatach lokalnych oraz o ochronie przyrody⁸, z dniem 1 stycznia 1997r opodatkowane zostały grunty pod jeziorami, jako nieruchomości.

Zdaniem aktualnych użytkowników jezior wprowadzenie tego podatku zwiększy i tak znaczne już opłaty ponoszone przez nich na rzecz AWRSP w formie czynszu dzierżawnego.

2. Uwarunkowania organizacyjno-ekonomiczne kontrolowanej działalności.

Polska jest krajem o stosunkowo dużej liczbie jezior. Zbiorników większych niż 1 ha jest około 9,3 tys., których łączna powierzchnia wynosi prawie 320 tys. ha, co stanowi nieco ponad 1% obszaru kraju.

Większość jezior leży na północy Polski, w pasie pojezierzy, gdzie zajmują one od 2 do 5% powierzchni, a w "Krainie Wielkich Jezior Mazurskich" nawet do 20%.

Na Pojezierzu Mazurskim jest około 2,6 tys. jezior, tj. ok. 28% ich ogólnej ilości o łącznej powierzchni prawie 142 tys. ha, tj. ponad 44% powierzchni jezior w kraju⁹.

Według danych AWRSP prezentowanych w czerwcu 1996r na I Krajowej Konferencji Rybackich Użytkowników Jezior¹⁰ w Zasobie WRSP znajdowało się

⁶ Dz. U. z 1994r nr 49, poz. 196 ze zm.

⁷ Dz. U. z 1996r nr 128, poz. 602.

⁸ Dz. U. z 1996r nr 91, poz. 409

⁹ „Rybactwo Śródlądowe” - wydawnictwo Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie - 1993r.

¹⁰ Opracowanie Instytutu Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie pt. "Rybactwo jeziorowe - stan,

prawie 249 tys. ha jezior, w tym ponad 230 tys. ha (92%), w stosunku do których stosuje się przepisy o wodach płynących w rozumieniu ustawy - prawo wodne.

Jeziora to skomplikowane ekosystemy, w których żyje wiele populacji roślin i zwierząt na różnych poziomach troficznych. To one decydują, że woda w tych zbiornikach jest wodą żywą, biologicznie czynną.

Dotychczas nie opracowano konkretnego sposobu usuwania z wody nadmiaru soli biogennych, przedostających się do jezior wraz z wodami opadowymi i ściekami. Sole te i zanieczyszczenia powodują znaczną degradację i eutrofizację wód, a także zanikanie tarlisk naturalnych ryb.

Pozostawienie więc jezior bez należytego dozoru ichtiologicznego i zaniechanie rybackich zabiegów gospodarczych w okresie kilku lat może spowodować trwałą degradację środowiska wodnego.

Powstałe z tego tytułu szkody byłyby praktycznie nie do naprawienia.

3. Szczegółowe ustalenia kontroli

3.1. Przejęcie i sposób zagospodarowania jezior przez Agencję

Według stanu na koniec 1996r skontrolowane Oddziały przejęły do Zasobu WRSP ogółem 1072 jeziora o łącznej powierzchni 112220 ha (ok. 35% powierzchni wszystkich jezior w Polsce), w tym:

- 598 jezior o powierzchni 47.576 ha przejął OT w Olsztynie, z czego 504 o powierzchni 45.950 ha z dniem 1 października 1992r po zlikwidowanym PGRyb w Olsztynie,
- 474 jeziora o powierzchni 64.644 ha w OT w Suwałkach, w tym 408 o powierzchni 63.453 ha w maju i grudniu 1993r po zlikwidowanych PGRyb w Ełku i Giżycku.

Wymienione Oddziały przejęły nieruchomości po 3 zlikwidowanych PGRyb, na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych, w których jednak nie określono ilości jezior, a w OT w Suwałkach również ich powierzchni.

Faktyczne ilości oraz powierzchnię przejętych jezior uściślono dopiero w toku kontroli NIK.

Przejęte nieruchomości jeziorowe przez pewien czas pozostawały w Zasobie WRSP w formie tymczasowego zarządu, w tym mienie byłego PGRyb w Olsztynie przez okres 20 miesięcy, a PGRyb w Elku i Giżycku przez 5-7 m-cy. W okresie tym sporządzono programy restrukturyzacyjne, w których zakładano różne koncepcje ich zagospodarowania, a m. in.:

- na całości lub części mienia b. PGRyb w Olsztynie proponowano utworzenie jednoosobowej spółki Skarbu Państwa (100% udziałów AWRSP) albo przekazanie w dzierżawę spółkom pracowniczym utworzonym w poszczególnych Zakładach Rybackich (ZRyb) wchodzących poprzednio w skład tego PGRyb (7 ZRyb).
- w przypadku b. PGRyb w Elku i Giżycku określały one natomiast podział jezior na kompleksy wodne oraz pojedyncze jeziora, na których możliwe byłoby prowadzenie gospodarki rybackiej przez przyszłych użytkowników - dzierżawców.

Ustalenia kontroli wykazały, że faktyczne formy zagospodarowania odbiegały częściowo od koncepcji przyjętych w programach restrukturyzacyjnych. Do końca 1996r skontrolowane Oddziały w różnych formach zagospodarowały ogółem 973 jeziora o łącznej powierzchni 110.809 ha, tj. odpowiednio 90,8% oraz 98,7% ich ilości i powierzchni przyjętych do Zasobu, z czego:

- 746 jezior o powierzchni 95.649 ha, tj. odpowiednio 76,7% i 86,3% przekazano w dzierżawę, w tym 310 jezior o powierzchni 32.603 ha w OT w Olsztynie oraz 436 o powierzchni 63.046 ha w OT w Suwałkach,
- 41 jezior o powierzchni 7.170 ha (4,2 i 6,5%) oddano w administrowanie, w tym 40 o powierzchni 6.721 ha w OT w Olsztynie osobie fizycznej,
- 100 jezior o powierzchni 6.549 ha (10,3 i 5,9%) przekazano w zarząd, w tym 84 o powierzchni 5.599 ha Urzędowi Rady Ministrów (URM) przez OT w Olsztynie,
- 86 jezior o powierzchni 1.441 ha (8,8 i 1,3%) OT w Olsztynie przekazał w użytkowanie ZO PZW w Olsztynie.

Wymienione formy zagospodarowania, poza przekazaniem 86 jezior w użytkowanie ZOPZW, były zgodne z określonymi dla Agencji w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 19 października 1991r o gospodarowaniu nieruchomościami Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw.

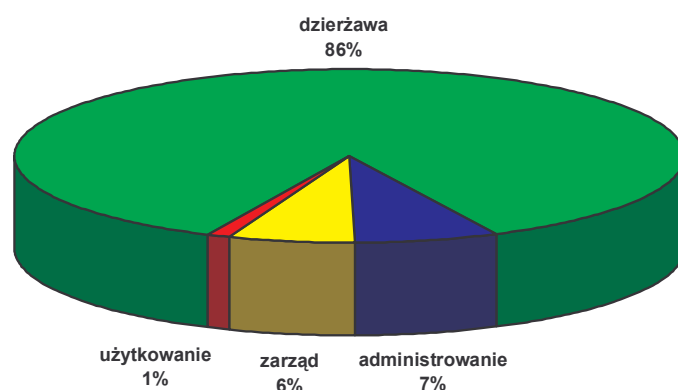
Z ustaleń kontroli wynika, że OT w Olsztynie przekazując w lutym 1995r jeziora w użytkowanie ZOPZW, tj. w sposób nieprzewidziany w cytowanej ustawie, nie ustalił w umowie opłat z tego tytułu.

Zgodnie z umową, ta forma zagospodarowania była przejściową i miała obowiązywać przez okres 0,5 roku, w którym to czasie OT zobowiązał się do zorganizowania przetargów na dzierżawę jezior. Pomimo upływu prawie dwóch lat, przetargów tych jednak nie zorganizowano, co nie sprzyjało prowadzeniu właściwej gospodarki rybackiej. Wstępne działania w tym zakresie podjęto dopiero w toku kontroli.

URM otrzymując z dniem 1 lipca 1994r na okres 15-tu lat jeziora w zarząd, zawarł jednocześnie umowę z Gospodarstwem Rybackim w Szwaderkach spółką z o.o. (pracownicza) na prowadzenie w jego imieniu racjonalnej i prawidłowej gospodarki rybackiej.

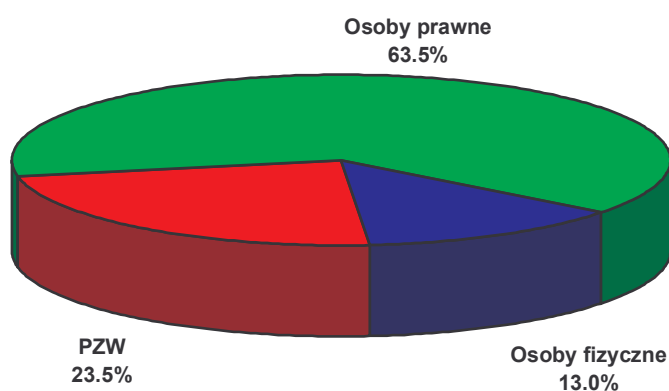
Udział poszczególnych form zagospodarowania powierzchni jezior przez OT w Olsztynie i Suwałkach obrazuje poniższy wykres:

***Formy zagospodarowania powierzchni jezior na
dzień 31.12.1996***

Strukturę powierzchni wydzierżawionych jezior w kontrolowanych OT, wg podziału na status prawny dzierżawców przedstawia kolejny wykres:

Struktura powierzchni dzierżawionych jezior w zależności od statusu prawnego dzierżawców

Wyniki kontroli wykazały, że wszystkim 10-ciu badanym jednostkom przekazano jeziora do użytkowania na podstawie protokołów zdawczo-odbiorczych stanowiących załączniki do zawartych umów.

Analizując umowy stwierdzono, że w 8 przypadkach powierzchnia jezior wykazana w umowach była zgodna z podaną w omawianych protokołach oraz w szczegółowych wykazach.

Różnice wystąpiły natomiast w dokumentacji dotyczącej GRyb w Olsztynie i ZOPZW w Ostrołęce. W umowach zawartych z tymi jednostkami zawyżono bowiem powierzchnię jezior odpowiednio o 217 i 33 ha w stosunku do określonych w wykazach jezior.

Skontrolowane jednostki w odniesieniu do 93,5% ilości użytkowanych jezior posiadały wymagane pozwolenia wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód do celów rybackich.

Brak ważnych pozwoleń stwierdzono głównie w GRyb w Olsztynie, tj. na 23 jeziora (59% ilości użytkowanych) oraz 2 w GRyb "Mikołajki" i na 2 w ZOPZW w Suwałkach.

Dopiero w wyniku podjętych na wniosek NIK działań GRyb w Olsztynie uzyskało przedłużenie ich ważności do końca 1997r, przy czym warunkiem otrzymania następnych będzie opracowanie nowych operatów wodnoprawnych.

Opracowanie nowych operatów jest również niezbędne w odniesieniu do 181 jezior użytkowanych przez pozostałe jednostki skontrolowane na terenie woj. olsztyńskiego, dla których termin ważności pozwoleń upłynie także z końcem 1997r.

Do czasu zakończenia kontroli NIK (luty 1997r) podmioty te nie podjęły jeszcze konkretnych działań w celu wykonania operatów.

W woj. suwalskim nie wszyscy użytkownicy posiadający ważne pozwolenia dopełnili obowiązku aktualizacji operatów wodnoprawnych dla części jezior.

3.2. Prawidłowość zabezpieczenia interesów Skarbu Państwa w zawartych umowach

Zawierając umowy o dzierżawę jezior, skontrolowane Oddziały poprawnie zabezpieczyły w nich interesy Skarbu Państwa.

We wszystkich umowach sporządzonych do końca 1996r określono wysokość rocznego czynszu dzierżawnego za użytkowanie jezior do celów rybackich, a w przypadkach, gdy poprzedni użytkownik uzyskiwał wpływy ze sprzedaży zezwoleń na amatorski połów ryb, ustalono też dodatkowe stawki czynszu z tego tytułu. Przyjęte stawki czynszu w umowach dzierżawy ustalone zostały w postępowaniu przetargowym. Ich wysokość była zróżnicowana i wahała się od 0,06 dt do 0,27 dt pszenicy za 1 ha powierzchni jezior.

W przypadku natomiast czynszu ze sprzedaży zezwoleń wędkarskich przyjmowano stawki od 5 do 10% wartości poprzednich wpływów, przy czym dla jezior o szczególnej atrakcyjności dla wędkarzy była ona większa i dochodziła do 40%.

W OT w Olsztynie łączna wysokość rocznego czynszu dzierżawnego określona we wszystkich 62 umowach za użytkowanie tylko samych jezior o powierzchni 32,5 tys. ha stanowiła równowartość 5174 dt pszenicy, a w 15 z nich dodatkowo ze sprzedaży zezwoleń wędkarskich - odpowiednio 2970 dt.

W 5 umowach dzierżawy czynsze z tytułu sprzedaży zezwoleń były nawet wyższe od ustalonych za korzystanie z jezior do celów rybackich.

Na przykład:

- * w umowie z ZOPZW w Ostrołęce (dzierżawi 3,2 tys. ha jezior) czynsz za sprzedaż zezwoleń wynosił 1070 dt pszenicy i był o 189 dt (o 21,5%) wyższy od czynszu za użytkowanie jezior,
- * w umowie z Gospodarstwem Rybackim Spółka z o.o. w Ostródzie (dzierżawi 5,8 tys. ha) był on wyższy aż o 302 dt, tj. o 84%,
- * w umowie z ZOPZW w Ciechanowie (dzierżawi 645 ha) czynsz ze sprzedaży zezwoleń wynosił 319 dt i był wyższy o 230 dt (o 258%) od czynszu za użytkowanie jezior.

W umowach zobowiązano dzierżawców do złożenia zabezpieczeń ewentualnych roszczeń Agencji.

Wymóg ten określono:

- * we wszystkich umowach dzierżawy zawartych przez OT w Olsztynie,
- * w 135 umowach, tj. 80% zawartych przez OT w Suwałkach. Brak zabezpieczenia wystąpił w 34 umowach dotyczących dzierżawy jezior o łącznej powierzchni ok. 1,1 tys. ha, co uzasadniono niewielkimi stawkami czynszu za te jeziora, które zdaniem tego Oddziału nie wymagały zabezpieczeń.

Analiza umów dzierżawy wykazała, że podstawową formą zabezpieczeń, były weksle własne in blanco (w ponad 90% zawartych umów), w tym w ok. 75% nie poręczone, co stanowić może ograniczenie możliwości dochodzenia zaspokojenia roszczeń.

I tak:

- * w OT w Suwałkach spośród 47 dzierżawców, którzy w latach 1993-1994 złożyli weksle na łączną kwotę 546,6 tys. zł, w 35 przypadkach (75%) były to weksle bez poręczenia na kwotę 405,5 tys. zł,
- * w OT w Olsztynie w 46 umowach dzierżawy (74% ich ogółu) zobowiązano dzierżawców do złożenia weksli in blanco, bez wymogu ich poręczenia. Oddział ten mimo obowiązku umownego nie wyegzekwował ponadto od 3 dzierżawców użytkujących od 1994r jeziora o powierzchni 7,5 tys. ha (23% ogółu wydzierżawionej) złożenia wymaganych zabezpieczeń, a od 7 dalszych dzierżawców (13% ich ogółu) przyjęto weksle nieporęczone, mimo zapisu w umowach o konieczności ich poręczenia.

3.3. Zgodność prowadzenia gospodarki rybackiej z wymogami ustawy o rybactwie śródlądowym oraz określonymi w umowach

Z ustaleń kontroli wynika, że większość objętych badaniami jednostek prowadziła gospodarkę rybacką zgodnie z wymogami określonymi w obowiązujących przepisach prawnych oraz umowach dzierżawy.

Ocenę te potwierdzają następujące fakty:

- 8 z 9 dzierżawców prowadziło odłowy ryb w wielkościach nie przekraczających maksymalnego poziomu ustalonego w umowach dzierżawy, a tylko w GRyb "Mikołajki" odnotowano przekroczenie tego poziomu, bowiem w latach 1995-1996 odłowy ryb wynoszące ok. 66 ton, stanowiły 147% średnich połowów z lat 1987-1991, przy dopuszczalnym maksymalnym 120% wskaźniku określonym w umowie,
- wszystkie objęte badaniami jednostki przestrzegały okresów ochronnych połowów ryb, a na ich odłowy w tych okresach każdorazowo uzyskiwały z urzędów rejonowych wymagane stosownymi przepisami zezwolenia. Odłowy w okresach ochronnych dotyczyły ryb - tarlaków przeznaczonych do produkcji materiału zarybieniowego,
- 7 dzierżawców w 1995r oraz wszyscy w 1996r przestrzegali obowiązku umownego corocznego zarybiania jezior materiałem zarybieniowym na poziomie minimum 15% wartości odłowionych ryb.

Stwierdzono, że niektórzy dzierżawcy znacznie przekroczyli minimalny wskaźnik zarybień:

- * w GRyb w Ostródzie w 1995r wartość materiału zarybieniowego wynosząca 138,2 tys. zł stanowiła 63% wartości odłowionych ryb w tym roku, a w 1996r odpowiednio 120,8 tys. zł, tj. 50,6%,
- * w ZOPZW w Suwałkach do zarybienia jezior w 1995r użyto materiał o wartości 488 tys. zł, tj. 50,3% wartości odłowionych ryb i w 1996r odpowiednio 589 tys. zł, tj. 45,1%.

Łączna wartość materiału zarybieniowego użytego przez skontrolowanych dzierżawców wzrosła z 1444,8 tys. zł w 1995r do 1715,6 tys. zł w 1996r, tj. o 18,7%, a w przeliczeniu na 1 ha powierzchni jeziora odpowiednio z 19,7 do 23,4 zł.

Wzrost wartości materiału zarybieniowego w 1996r w porównaniu do 1995r odnotowano u 6 skontrolowanych dzierżawców (67% ich ogółu), w tym najwyższy w GRyb "Śniardwy" w Mikołajkach, tj. z 79,6 tys. zł do 205,5 tys. zł (o 158,2%). Pozytywnie należy ocenić również, że 6 dzierżawców (67% ich ogółu) preferowało przy zarybianiu pożądane i odpowiednie dla danego jeziora gatunki ryb, takie jak sielawa, sandacz, szczupak i węgorz:

- * w GRyb w Olsztynie wymienione gatunki w latach 1995-1996 stanowiły w ogólnej wartości materiału zarybieniowego łącznie ok. 85%.

Odnótowania wymaga, że niektóre gatunki ryb, jak sielawa, sieja, a nawet węgorz, istnieją w jeziorach już tylko dzięki zarybianiu, ponieważ praktycznie ich możliwości naturalnego rozmnażania są znikome.

Wyniki kontroli wykazały jednocześnie przypadki "przerybienia" jezior szczupakiem oraz karpem, pod potrzeby wędkarstwa, przy całkowitym braku zarybiania węgorzem:

- * w ZOPZW w Ostrołęce w latach 1995-1996 udział szczupaka i karpia w ogólnej wartości materiału zarybieniowego stanowił odpowiednio 38 oraz 78%. Dzierżawca ten w ogóle w okresie tym nie dokonywał zarybienia jezior węgorzem, co wyjaśniono znacznym w ostatnich latach wzrostem cen jego materiału, tj. węgorza montee (ok. 500 zł/kg w 1996r).

Odnótowano znaczny spadek połowów ryb w latach 1995-1996 w porównaniu do wielkości uzyskanej z tych jezior w latach 1987-1991.

W porównywanym okresie 8 dzierżawców (89% ich ogółu) osiągnęło wyniki niższe średnio o 25%, co oznacza, że nie wywiązali się oni z umownego obowiązku corocznego odławiania ryb na poziomie zbliżonym do osiąganego dotychczas wydajności połowowej.

Najgłębszy spadek ilości odłowionych ryb ogółem wystąpił m. in. w:

- * GRyb "Śniardwy" w Mikołajkach (dzierżawi 11,9 tys. ha jezior), gdzie średnioroczne połowy ryb w latach 1995-1996 wynoszące 142,2 ton były o 146,1 ton (o 51%) niższe od uzyskanych w latach 1987-1991,
- * ZOPZW w Ostrołęce dzierżawiący 3,2 tys. ha zmniejszył połowy o 45,7 ton, tj. o 39,5%,
- * GRyb w Ostródzie (5,8 tys. ha) odnotowano spadek połowów o 46,7%, tj. o 74,4 ton.

Analizując strukturę ilościową odłowionych ryb stwierdzono, że spadek dotyczył zwłaszcza cennych gatunków, takich jak:

- **węgorz**, który odnotowano u 9 dzierżawców, w tym najwyższy w GRyb w Ostródzie- o 6,2 ton (o 70%) oraz w ZOPZW w Ostrołęce - o 3,2 ton (o 41%),
- **sielawa**, wystąpił u 6 dzierżawców, w tym największy w GRyb "Mikołajki" - o 2,1 ton (o 76%), GRyb w Ostródzie - o 9,5 ton (o 75%), ZOPZW w Ostrołęce - o 5,8 ton (o 75%) oraz w GRyb w Olsztynie - o 12,4 ton, tj. o 69%.

Obniżyły się również połowy ryb mało cennych, takich jak np. płoci u 8 dzierżawców, a leszcza u 3 dzierżawców.

Wzrosły natomiast u 6 dzierżawców wielkości połowów sandacza, w tym w GRyb "Śniardwy" prawie 34-krotnie, tj. z 73 kg w latach 1987-1991 do 2484 kg w latach 1995-1996.

Konsekwencją spadku odłowów ryb było obniżenie się wydajności ryb z 1 ha powierzchni jeziora, w tym w 5 przypadkach do poziomu poniżej 20 kg/ha, co obrazuje poniższe zestawienie.

Wysokość odłowów ryb z 1 ha powierzchni jezior u skontrolowanych dzierżawców

Lp	Nazwa dzierżawcy	Wydajność odłowów ryb z 1 ha powierzchni jezior w kg		dynamika w % (4:3)
		śred.w latach 1987-1991	śred.w latach 1995-1996	
1	2	3	4	5
1	GRyb w Olsztynie	30,7	22,6	73,6
2	ZOPZW w Ostrołęce	36,4	22,0	60,5
3	ZOPZW w Suwałkach	19,1	17,2	90,1
4	GRyb w Ełku	29,5	23,0	78
5	GRyb w Giżycku	20,8	17,8	85,6
6	GRyb "Mikołajki" w Mikołajkach	10,6	15,6	147,2
7	GRyb "Śniardwy" w Mikołajkach	24,2	11,9	49,3
8	GRyb w Mrągowie	25,6	17,9	69,9
9	GRyb w Ostródzie	27,5	14,7	53,5

Lp 1 - jest to jednostkowa spółka Skarbu Państwa

Lp 4-9 - są to spółki z o.o. pracownicze

Szczególnie niekorzystne wyniki produkcyjne z jezior odnotowano w ZRyb w Iławie pozostającym od stycznia 1995r w administrowaniu.

Wyniki kontroli w tym Zakładzie wykazały, że w latach 1995-1996 w porównaniu do lat 1987-1991 średnioroczne odłowy ryb zmniejszyły się z 230,4 ton do 77 ton, tj. aż o 67%, a wydajność z 1 ha jezior odpowiednio z 30,3 do 11,5 kg.

Niepokojącym był zwłaszcza dalszy spadek ilości odłowionych ryb z 88,3 ton w 1995r do 65,6 ton w 1996r, tj. o 26%, a tym samym wydajności z 13,1 do zaledwie 9,8 kg/ha.

Niewystarczające było również zarybianie jezior przez administratora. I tak w 1995r wartość zużytego materiału zarybieniowego wyniosła 55,4 tys. zł i stanowiła zaledwie 10% wartości odłowionych ryb w tym okresie, a dopiero w 1996r wzrosła ona do 112,8 tys. ha tj. do poziomu 23% wartości odłowionych ryb.

Ustalenia kontroli, jak i wyjaśnienia kierownictwa skontrolowanych jednostek wskazują iż istotny wpływ na spadek produkcji jeziorowej w porównywanych okresach miały zwłaszcza takie czynniki jak:

- postępująca degradacja i eutrofizacja jezior spowodowana dopływem do nich zanieczyszczeń komunalnych i antropogenicznych wynikających również ze wzrastającego rekreacyjnego ich użytkowania, co wpływało na zmiany ichtiofauny jezior (źródło pokarmu ryb), niezbędnej zwłaszcza dla bytowania sielawy i siei,
- występowanie w ostatnich latach tzw. "przyduchy" zimowej i letniej, powodującej niedobory tlenu w wodzie, a tym samym nawet śnięcia ryb,
- nasilające się kłusownictwo, które przybrało ostatnio nawet formy zorganizowane. Według danych szacunkowych kłusownicy pozyskują rocznie od 20 do 40% wielkości odłowów ryb dokonywanych przez kontrolowane podmioty.
- zwiększający się rokrocznie odłów ryb przez wędkarzy,
- celowe ograniczenia odłowów leszcza, wynikające głównie z trudności w jego zbycie,
- utrudnione połowy w sezonie turystycznym, w związku z kąpieliskami i znaczną ilością sprzętu pływającego po jeziorach,
- zmniejszająca się powierzchnia jezior wykorzystywana do połowów, spowodowana znaczną ilością na jeziorach przystani, pomostów, kładek itp.,
- straty w rybostanie jezior w związku z żerowaniem kormoranów, które są objęte ochroną. Np. w 1996r na wodach dzierzawionych przez GRyb w Olsztynie naliczono około 800 gniazd tych ptaków, a ich ilość oszacowano na ponad 3 tys. sztuk. W diecie tych ptaków znaczącą pozycję stanowi węgorz,

którego codzienne zapotrzebowanie pokarmowe (ryb) na 1 osobnika według badań naukowych wynosi ok. 0,4 kg,

- wystąpienie nowej jednostki chorobowej węgorza, tj. pasożyta (*anguillicola*), powodującej nawet jego śnięcie.

Zdaniem niektórych dzierżawców przyczyną spadku produkcji rybackiej była również wysoka eksploatacja jezior w latach poprzednich, co spowodowało obniżenie się rybostanu.

Czynnikami stymulującymi produkcję rybacką oraz umożliwiającymi w przyszłym okresie wzrost efektywności wykorzystania jezior jest przede wszystkim należyty poziom zarybienia jezior, ograniczenie zanieczyszczeń jezior oraz wysokie kwalifikacje aktualnych użytkowników jezior.

Na pozytywną ocenę zasługuje fakt, że wszyscy objęci kontrolą użytkownicy jezior prowadzili wymaganą umowami dokumentację w zakresie wielkości odłowionych ryb oraz dokonanych zarybieniach, tj. książki gospodarcze danego jeziora oraz protokoły z zarybień.

Dokumentacja ta była prowadzona prawidłowo i rzetelnie oraz w sposób staranny i przejrzysty.

3.4. Rozmiary kłusownictwa i działania celem jego ograniczenia i zwalczania

Z danych szacunkowych jednostek objętych kontrolą wynika, że kłusownicy rocznie pozyskują od 20 do 40% wielkości odłowionych ryb przez te jednostki.

Ustalono, że osoby trudniące się kłusownictwem, obok nielegalnego pozysku ryb, dokonywały ponadto kradzieży lub niszczenia sprzętu rybackiego należącego do użytkowników jezior, np.: w ZRyb w Iławie roczna wartość utraconego sprzętu wynosiła około 21 tys. zł.

Na znaczne rozmiary kłusownictwa wskazuje informacja Państwowej Straży Rybackiej (PSR) w Olsztynie, z której wynika m. in., że w 1996r:

- zatrzymano 206 osób, tj. o 112 więcej niż w 1995r dokonujących nielegalnego połowu ryb na jeziorach województwa olsztyńskiego, z czego 159 osób skierowano do kolegium ds wykroczeń, 9 osób do sądów oraz 38 spraw do policji,
- ponad 800 osób łowiących ryby bez wymaganych zezwoleń, objęto pouczeniami,
- od kłusowników zajęto ogółem 7724 sztuk różnego rodzaju sprzętu, tj. o 1275 szt więcej niż w 1995r, w tym m. in. 5668 szt samolówek węgorzowych, 127 szt sznurów węgorzowych oraz 69 szt łodzi, kajaków i pontonów.

W omawianej informacji pozytywnie oceniono współpracę Straży Rybackiej z uprawnionymi do rybactwa, stwierdzając, że w jej wyniku poprawiła się skuteczność walki z kłusownictwem. Polegała ona m. in. na obsłudze prawnej obejmującej również występowanie przedstawicieli PSR w charakterze oskarżyciela publicznego przy rozpatrywaniu wniosków społecznej straży rybackiej przez sądy i kolegia.

Objęte kontrolą jednostki podejmowały działania zmierzające do zwalczania i ograniczenia kłusownictwa, wśród których wymienić zwłaszcza należy zorganizowanie własnej społecznej straży rybackiej oraz zatrudnienie stałych strażników.

Na przykład:

- * ZOPZW w Ostrołęce z chwilą przejęcia jezior w dzierżawę utworzył etatową 4-osobową własną społeczną straż rybacką, wyposażając ją m. in. w samochód terenowy oraz 2 łodzie motorowodne. Straż ta współpracując ze strażą państwową i policją organizowała wspólne akcje przeciwko kłusownikom. Ich efektem było odebranie w latach 1994-1996 kłusownikom łącznie około 6 tys. sztuk różnego rodzaju sprzętu do nielegalnego połowu ryb, zarekwirowanie 24 jednostek pływających oraz skierowanie 16 wniosków do kolegium, 5 spraw do sądu i 51 do policji,
- * GRyb w Olsztynie oraz w Elku zwalczały kłusownictwo przy pomocy własnych 17-osobowych społecznych straży rybackich.

Ustalenia kontroli w ZOPZW w Suwałkach wykazały, że Straż Ochrony Mienia tego Zarządu „działająca na prawach straży zakładowej w szeroki zakresie stosowała pobieranie tzw. „dobrowolnych” wpłat od osób nielegalnie poławiających ryby w dzierżawionych jeziorach.

W latach 1994-1996 tytułem tych wpłat ZOPZW pobrał łącznie kwotę 76,4 tys. zł, którą przeznaczył na płace i zakupy paliwa.

3.5. Dostępność do rekreacyjnego i wędkarskiego korzystania z jezior

Z ustaleń kontroli wynika, że wszystkie skontrolowane jednostki przestrzegały prawa do powszechnego korzystania z wód wynikającego z art. 48 ust.1 ustawy - prawo wodne, udostępniając użytkowane jeziora do celów rekreacyjnych i wędkarskich.

Przy jeziorach tych zlokalizowana została znaczna ilość ośrodków wypoczynkowych i innych obiektów rekreacyjnych.

Na przykład:

- * przy akwenach dzierżawionych przez ZOPZW w Ostrołęce znajduje się 10 ośrodków wypoczynkowych, 8 większych skupisk domków letniskowych oraz 17 pól namiotowych,

- * wokół jezior dzierzawionych przez GRyb w Olsztynie zlokalizowanych jest 17 ośrodków wypoczynkowych, 21 skupisk domków letniskowych, 8 przystani oraz 120 sztuk większych pomostów.

Wzrosły również rozmiary wędkowania, a wpływy z tytułu sprzedaży zezwoleń wędkarskich stanowiły coraz bardziej znaczącą pozycję w dochodach skontrolowanych jednostek:

- * w ZOPZW w Ostrołęce ilość sprzedanych zezwoleń wędkarskich wzrosła z 1530 szt. w 1994r do 3570 szt. w 1996r (o 133%), a wpływy z tego tytułu odpowiednio z 43,1 do 99,5 tys. zł, tj. o 131%. Udział tych wpływów w dochodach ze sprzedaży produkcji rybackiej zwiększył się z 26,6% w 1994r do 36,5% w 1996r,
- * GRyb w Mrągowie w latach 1995-1996 sprzedało ogółem 9509 zezwoleń wędkarskich uzyskując łączne wpływy w kwocie 422,7 tys. zł, w tym 184,4 tys. zł w 1995r i 238,3 tys. zł w 1996r, a ich udział w dochodach ze sprzedaży produkcji jeziorowej wzrósł z 24,2% w 1995r do 27,4% w 1996r.

Podobne tendencje kształtowały się w pozostałych objętych kontrolą jednostkach.

3.6. Stan ekologiczny jezior

Dzierżawcy oraz administrator, jako jedną z istotnych przyczyn spadku produkcji ryb, wskazywali na postępującą degradację i eutrofizację jezior. Podnosili przy tym, że spowodowane to zostało dopływem do nich różnych zanieczyszczeń, w tym wynikających również z coraz większego rekreacyjnego ich wykorzystywania. Źródłem takich zanieczyszczeń były zwłaszcza zlokalizowane wokół jezior pola namiotowe i tzw. "dzikie" biwaki, nie posiadające odpowiedniego zaplecza sanitarnego.

Kontrola wykazała jednocześnie, że większość skontrolowanych jednostek nie dysponowała konkretnymi danymi o stanie środowiskowym (czystości wód) jezior. Nie nawiązano również w tym zakresie odpowiedniej współpracy z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska (WIOŚ).

Brak konkretnych danych oraz współpracy w tym zakresie z WIOŚ stwierdzono w 8 skontrolowanych jednostkach (80%). Tylko ZRyb w Iławie oraz GRyb w Ełku posiadały pewne informacje o stanie czystości wód odnośnie niektórych większych powierzchniowo jezior.

Żaden ze skontrolowanych podmiotów nie zlecał też przeprowadzania badań czystości wód. Podobnie Oddziały AWRSP nie podjęły takich działań, mimo zapisu w umowach dzierżawy zapewniającego możliwość zbadania na koszt dzierżawców stanu czystości wód.

Zebrane w toku kontroli informacje z WIOŚ w Olsztynie i Suwałkach potwierdziły niekorzystny stan ekologiczny jezior.

I tak na przykład z informacji WIOŚ w Olsztynie wynika, że spośród 79 jezior przebadanych w latach 1987 - 1996 o łącznej powierzchni 23,3 tys. ha (ok. 50% ogólnej powierzchni jezior w województwie):

- tylko 34 (43%) posiadało wody dobrej jakości (I i II klasy), w tym jedynie 3 jeziora miały klasę najwyższą,
- pozostałe 45 jeziora miały zdecydowanie złą jakość wód, w tym 15 (19%) nie odpowiadającą normie - pozaklasową. Wśród nich były m. in. użytkowane przez administratora ZRyb w Iławie - jez. Ewingi (490 ha), GRyb w Olsztynie - jez. Klebark Wielki (262 ha) oraz GRyb w Mrągowie - jez. Juno o pow. 381 ha,
- do najbardziej podatnych na degradację zaliczono 37 jezior, tj. 46,8% ilości zbadanych, w tym m. in. największe jezioro województwa - Jeziorak Duży o powierzchni ponad 3,2 tys. ha.

W ocenie WIOŚ w Olsztynie przyczyną niezadowalającej lub wręcz złej jakości wód w jeziorach, w tym nawet odpornych naturalnie na degradację, jest nadmierna dostawa zanieczyszczeń, przede wszystkim ze źródeł punktowych oraz rozproszonych (nieskanalizowane wioski, osiedla, ośrodki turystyczne) i ze zlewni rolniczych. Zdaniem WIOŚ niepokój budzi również występowanie nadmiernej eutrofizacji jezior, co znacznie pogłębia deficyt tlenowy i powoduje występowanie silnych "zakwitów" fitoplanktonu w jeziorach.

Podobny stan w zakresie czystości wód jezior woj. suwalskiego wykazał w swoich informacjach WIOŚ w Suwałkach.

3.7. Efekty ekonomiczne z tytułu zagospodarowania jezior oraz realizacja zobowiązań finansowych wobec Agencji

W świetle ustaleń kontroli pozytywnie należy ocenić realizację zobowiązań finansowych na rzecz Agencji z tytułu dzierżawy i przekazania jezior w zarząd. Wpływy te w obu OT wyniosły łącznie 896,3 tys. zł w 1995r oraz 923 tys. zł w 1996r. I tak:

- * w OT w Olsztynie z tytułu dzierżawy jezior 313 tys. zł w 1995r oraz 523,7 tys. zł w 1996r, tj. o 67,3% więcej, a za przekazanie w zarząd (do końca 1996r) 42,4 tys. zł. W Oddziale tym stwierdzono jednak, że 8 dzierżawców jezior, tj. 7 użytkowników pojedyncze jeziora (od 1,8 do 34,1 ha) oraz ZOPZW w Ostrołęce (26 jezior o powierzchni 3,2 tys. ha) zalegało z zapłatą raty czynszu za I półrocze 1996r w łącznej kwocie 68,3 tys. zł. Po ujawnieniu tego faktu przez kontrolę NIK wysłano do dłużników wezwania do zapłaty,

- * w OT w Suwałkach wpływy za przekazanie jezior do użytkowania wyniosły: 583,3 tys. zł w 1995r oraz 356,9 tys. zł za I półrocze 1996r. Na koniec 1996r również wystąpiły niewielkie zaległości w zapłacie czynszu dzierżawnego, wynoszące ogółem 11,2 tys. zł, w tym 4,8 tys. zł z tytułu niezapłacenia rat za 1995r oraz 6,4 tys. zł za I półrocze 1996r. W związku z tymi zaległościami do dzierżawców wysłano wezwania do ich uregulowania. W wymienionym Oddziale wyniki kontroli NIK wykazały również, że do stycznia 1997r w ewidencji księgowej nie uwzględniono należności w kwocie 23,4 tys. zł z tytułu umowy dzierżawy 4 jezior o powierzchni 1,4 tys. ha zawartej w maju 1994r z ZOPZW w Suwałkach. Po stwierdzeniu tego faktu od wymienionego ZOPZW wyegzekwowano całą należność oraz odsetki w kwocie 11,1 tys. zł.

W porównaniu z wpływami za dzierżawę jezior, niskie były przychody Agencji z tytułu administrowania.

I tak w OT w Olsztynie oddając w administrowanie 40 jezior o łącznej powierzchni 6,7 tys. ha uzyskane w 1995r wpływy z podziału zysku netto wyniosły zaledwie 10,1 tys. zł i za 1996r - ok. 12 tys. zł.

Za wydzierżawienie natomiast jeziora o powierzchni tylko 34 ha rata czynszu za II półrocze 1995r wyniosła już kwotę 2,4 tys. zł, a za wydzierżawienie jezior o powierzchni 3,2 tys. ha odpowiednio 54,4 tys. zł.

Terminowa i w pełnej wysokości była zwłaszcza płatność należności Agencji z tytułu sprzedaży dzierżawcom jezior tzw. "majątku okołodzierżawnego".

Na przykład:

- * w OT w Olsztynie według stanu na koniec 1996r dzierżawcy za majątek ten zapłacili już kwotę 657,2 tys. zł, tj. 93,4% jego całkowitej wartości, a pozostała należność (46,7 tys. zł) zgodnie z umowami sprzedaży należy uregulować do końca 1997r. W pełnej wysokości, tj. kwotę 97,3 tys. zł ze sprzedaży majątku obrotowego uregulował też do końca 1996r URM - zarządca 84 jezior o powierzchni 5,6 tys. ha.

3.8. Nadzór i kontrola nad gospodarką rybacką

Ustalono, że we wszystkich umowach zobowiązano dzierżawców jezior do ich wykorzystywania zgodnie z zasadami racjonalnej gospodarki rybackiej oraz do przestrzegania przepisów ustaw: o rybactwie śródlądowym, prawo wodne i o ochronie i kształtowaniu środowiska.

W umowach tych sprecyzowano dzierżawcom zadania z zakresu gospodarki rybackiej oraz ochrony jezior m. in. takich jak:

- prowadzenie corocznych odłowów ryb na poziomie zbliżonym do dotychczasowego, nie więcej jednak niż do 120% średnich połowów wieloletnich lub naturalnego potencjału produkcyjnego jeziora,
- coroczne zarybianie jezior materiałem zarybieniowym o równowartości minimum 15% wartości odłowionych ryb, w terminach i gatunkach uzgadnianych każdorazowo z Agencją,

- niezwłoczne powiadamianie właściwych organów o zauważonych zanieczyszczeniach jezior.

Zadań takich nie określono natomiast w umowie o administrowanie Zakładem Rybackim Skarbu Państwa w Iławie.

Wyniki kontroli wykazały, że Oddziały nie posiadały informacji o prowadzonej przez część dzierżawców gospodarce rybackiej, w tym o zarybieniach.

Stwierdzono, że OT w Olsztynie dane z tego zakresu posiadał tylko od 22 spośród 52 użytkowników jezior, tj. 42,3% ich ogółu. Brakowało natomiast informacji od indywidualnych dzierżawców (osób fizycznych) użytkujących 1-2 jeziora, przy czym powierzchnia niektórych z nich dochodziła nawet do 100 ha.

O ich przesłanie Oddział wystąpił pisemnie w lutym 1996r do 30 dzierżawców, lecz odpowiedzi udzieliło tylko 22 (73%).

Podobnie Oddział w Suwałkach nie posiadał informacji o gospodarce rybackiej za lata 1994-1995 prowadzonej przez 40% użytkowników, w tym m. in. przez ZOPZW w Suwałkach dzierżawiący 18,4 tys. ha jezior, tj. 28% ogółu powierzchni przejętej do Zasobu WRSP.

W Oddziale tym stwierdzono ponadto, że w latach 1994-1996 żaden z dzierżawców nie dopełnił umownego obowiązku uzgodnienia gatunków i asortymentów ryb użytych do zarybienia jezior.

Ustalenia kontroli wykazały, że Oddziały w niedostatecznym stopniu wykorzystwały swoje uprawnienia do kontroli gospodarki rybackiej, określone we wszystkich umowach dzierżawy oraz w umowie o administrowanie.

I tak:

- * w OT w Olsztynie w okresie do końca 1996r, tj. prawie trzyletnim przeprowadzono zaledwie jedną kontrolę u dzierżawcy użytkującego jezioro o powierzchni 7,70 ha. Pracownicy tego Oddziału w okresie tym w ogóle nie uczestniczyli przy zarybianiu jezior, do czego byli zobowiązani pismem AWRSP w Warszawie ze stycznia 1995r.
- * w OT w Suwałkach kontrolą obejmowano rokrocznie około 1/3 wszystkich dzierżawców, tj. 36 w 1995r (29% ich ogółu) oraz 48 w 1996r (28,5%). Ponadto pracownicy tego Oddziału nadzorowali bezpośrednio zarybienia jezior dokonywane przez niektórych dzierżawców. W okresie tym przeprowadzono również 18 kontroli produkcji własnego materiału zarybieniowego przez dzierżawców.

III. OPIS POSTĘPOWANIA KONTROLNEGO I DZIAŁAŃ PODJĘTYCH PO ZAKOŃCZENIU KONTROLI

Działania kontrolne zakończono w lutym 1997r.

W związku z kontrolą zasięgnięto informacje w następujących jednostkach nie objętych kontrolą:

- Urzędzie Wojewódzkim w Olsztynie - Państwowej Straży Rybackiej w przedmiocie kłusownictwa na jeziorach,
- Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Olsztynie i Suwałkach w zakresie oceny stanu czystości wód jezior.

Wszystkie protokoły kontroli zostały podpisane przez kierowników kontrolowanych jednostek, bez zgłoszenia z ich strony pisemnych zastrzeżeń do ustaleń kontroli.

Nie skorzystali oni też z możliwości wynikającej z art. 59 ust. 2 ustawy o NIK, złożenia wyjaśnień, co do przyczyn i okoliczności powstania nieprawidłowości opisanych w protokołach kontroli.

Wyniki kontroli omówiono na naradach pokontrolnych w 11 jednostkach oraz w 1 jednostce na naradzie w toku kontroli, przedstawiając na nich stwierdzone nieprawidłowości oraz wypracowano wnioski pokontrolne, które zostały przyjęte do realizacji.

Do kierowników wszystkich skontrolowanych jednostek wystosowano wystąpienia pokontrolne, zawierające oceny i uwagi dotyczące badanej działalności oraz wnioski pokontrolne.

Wnioski pokontrolne skierowane do użytkowników jezior miały głównie charakter dyscyplinujący i odnosiły się do produkcji rybackiej, w tym zwłaszcza do poprawy efektywności wykorzystania jezior oraz ich zarybiania.

W wystąpieniach do dyrektorów oddziałów terenowych AWRSP wnioski pokontrolne dotyczyły natomiast w szczególności przyspieszenia zagospodarowania jezior pozostających w Zasobie WRSP, bieżącego egzekwowania należności z tytułu czynszu dzierżawnego oraz poprawy nadzoru i kontroli nad prowadzeniem przez użytkowników jezior prawidłowej gospodarki rybackiej.

Kierownicy skontrolowanych jednostek nie zgłosili zastrzeżeń do ocen i uwag zawartych w wystąpieniach pokontrolnych.

Do czasu sporządzenia niniejszej informacji Najwyższa Izba Kontroli otrzymała odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne od 9 kierowników jednostek skontrolowanych. Z ich treści wynikało, że adresaci wystąpień przyjęli do realizacji przedstawione wnioski pokontrolne. Poinformowali oni, że:

- zagospodarowano 86 jezior pozostających w bezpłatnym użytkowaniu ZO PZW w Olsztynie. W wyniku przetargu ich dzierżawcą został dotychczasowy użytkownik, któremu naliczono dodatkowo czynsz za okres bezpłatnego korzystania z jezior w wysokości 16,5 tys. zł,
- OT w Olsztynie wyegzekwował od dłużników zaległy czynsz dzierżawny wraz z odsetkami w łącznej kwocie 51,9 tys. zł,
- podjęto działania zmierzające do wykonania nowych operatów wodnoprawnych,
- założono wzrost zarybień jezior w br, a także zwiększenie odłowów ryb, w tym również leszcza i płoci,
- zapowiedziano uruchomienie produkcji filetów z ryb, celem poprawy ich zbytu,
- nawiązano współpracę z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Olsztynie w zakresie monitoringu jezior,
- dokonano zmian w umowie o administrowanie ZRyb w Iławie, określając obowiązki i zadania z zakresu gospodarki rybackiej.

Dyrektor
Delegatury w Olsztynie

Akceptuję
WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Ludwik Morze

Piotr Kownacki

Zatwierdzam
PREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Janusz Wojciechowski
Warszawa dnia ...20..czerwca 1997r

Załączniki

Załącznik nr 1

Wykaz skontrolowanych jednostek

1. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w:

- 1.1. Olsztynie
- 1.2. Suwałkach

2. Użytkownicy jezior:

- 2.1. Zakład Rybacki Skarbu Państwa w Iławie w administrowaniu
- 2.2. Gospodarstwo Rybackie spółka z o.o. w Olsztynie - jednoosobowa spółka Skarbu Państwa (100% udziału AWRSP)
- 2.3. Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Ostrołęce
- 2.4. Polski Związek Wędkarski Zarząd Okręgu w Suwałkach
- 2.5. Gospodarstwo Rybackie Spółka z o.o. w Ełku
- 2.6. Gospodarstwo Rybackie Spółka z o.o. w Giżycku
- 2.7. Gospodarstwo Rybackie „Mikołajki” Spółka z o.o. w Mikołajkach
- 2.8. Gospodarstwo Rybackie „Śniardwy” Spółka z o.o. w Mikołajkach
- 2.9. Gospodarstwo Rybackie Spółka z o.o. w Mrągowie
- 2.10. Gospodarstwo Rybackie Ostróda Spółka z o.o. w Warlitach Wielkich

W lp. od 2.5 do 2.10 są to spółki pracownicze

Wykaz aktów prawnych obowiązujących dla kontrolowanej działalności

1. Ustawa z dnia 19 października 1991r o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa oraz zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1995r nr 57 poz. 299 - tekst jednolity; zmiany 1995r nr 101 poz. 504 i z 1996r nr 59 poz. 268).
2. Ustawa z dnia 18 kwietnia 1985r o rybactwie śródlądowym (Dz. U. nr 21 poz. 91; zmiany: 1988r nr 19, poz. 132, 1989r nr 35, poz. 192, 1990r nr 34, poz. 198 oraz z 1995r nr 141, poz. 692).
3. Ustawa z dnia 24 października 1974r - Prawo wodne (Dz. U. nr 38, poz. 230; zmiany: 1975r nr 17, poz. 94, 1980r nr 3, poz. 6, 1983r nr 44, poz. 201, 1989r nr 26, poz. 139, oraz nr 35, poz. 192, 1990r nr 34, poz. 198 i nr 39, poz. 222, 1991r nr 32, poz. 131 i nr 77, poz. 335, 1993r nr 40, poz. 183, 1994 nr 27, poz. 96 oraz z 1995r nr 47, poz. 243 i nr 141, poz. 692).
4. Ustawa z dnia 31 stycznia 1980r o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994r nr 49, poz. 196 - tekst jednolity, zmiany: 1995r nr 90, poz. 446 i nr 141, poz. 692)
5. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej z dnia 14 czerwca 1985r w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o rybactwie śródlądowym (Dz. U. nr 33, poz. 151; zmiany: 1991r nr 84, poz. 384).
6. Zarządzenie Ministra Rolnictwa z dnia 26 stycznia 1976r w sprawie wymagań, jakim powinien odpowiadać operat wodnoprawny (MP nr 6, poz. 32).

Formy i stopień zagospodarowania jezior w OT AWRSP w Olsztynie i Suwałkach wg stanu na 31.12.1996r.

Nazwa OT AWRSP	Ilość jezior przejętych do Zasobu WRSP	Powierzchnia przejętych jezior w ha	Formy zagospodarowania jezior								razem zagospodarowano		stopień zagospodarowania w %	
			dzierżawa		administrowanie		przekazanie w zarząd		przekazanie do użytkowania					
			ilość jezior	pow. [ha]	ilość jezior	pow. [ha]	ilość jezior	pow. [ha]	ilość jezior	pow. [ha]	ilość jezior	pow. [ha]	ilość jezior (12/2)	pow. [ha] (13/3)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Olsztyn	598	47 576	310	32 603	40	6 721	85	5 610	86	1 441	521	46 375	87.1	97.5
Suwałki	474	64 644	436	63 046	1	449	15	939	-	-	452	64 434	95.4	99.7
Razem OT	1 072	112 220	746	95 649	41	7 170	100	6 549	86	1 441	973	110 809	90.8	98.7

Wysokość produkcji (odłowów ryb) w skontrolowanych jednostkach

Lp	Nazwa użytkownika jezior	ilość jezior w użytkowaniu	pow. jezior w użytkowaniu w ha	Odłowy ogółem kg			wydajność z 1 ha powierzchni jezior w kg/ha			dynamika odłowów
				średnio w latach 1987-1991	średnio w latach użytkowania przez podmiot 1995-1996	Dynamika w % (6:5)	średnio w latach 1987-1991	średnio w latach użytkowania przez podmiot 1995-1996	Dynamika w % (9:8)	ryb 1996/1995 %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Z.Ryb. SP w Iławie w administrowaniu	40	6 721	230 401	76 764	33.3	30.3	11.5	38	74.3
2	G. Ryb. Olsztyn sp. z o.o.	39	6 876	211 126	155 553	73.7	30.7	22.6	73.6	92.1
3	PZW Zarząd Okręgu. Ostrołęka	26	3 186	115 872	70 165	60.5	36.4	22.0	60.5	84.2
4	PZW Zarząd Okręgu Suwałki	136	18 385	350 871	316 147	90.1	19.1	17.2	90.1	brak danych
5	G Ryb. sp. z o.o. w Elku	44	6 006	176 984	138 012	78.0	29.5	23.0	78.0	106
6	G Ryb. sp. z o.o. w Giżycku	16	9 644	200 834	171 280	85.3	20.8	17.8	85.6	123.1
7	G Ryb. „Mikołajki” sp. z o.o. w Mikołajkach **)	16 14	4 314 4 209	44 681	65 621	146.9	10.6	15.6	147.2	107.7
8	G Ryb. „Śniardwy” sp. z o.o. w Mikołajkach	6	11 910	288 259	142 211	49.3	24.2	11.9	49.3	108.0
9	G Ryb. sp. z o.o. w Mrągowie	60	7 320	194 979	131 149	67.3	25.6	17.9	69.9	101.2
10	G Ryb. sp. z o.o. w Ostródzie	39	5 774	159 051	84 725	53.3	27.5	14.7	53.5	124.4
11	Razem	422	80 031	235 142*)	177 402*)	75.44	X	X	X	X

*) są to wielkości średnie ważone

**) do ananlizi produkcji rybkiej przyjęto powierzchnię 14 jezior - 4209 ha, ponieważ 2 jeziora o powierzchni 105 ha przyjęto do użytkowania w 1996 roku.

Wskaźnik udziału wartości zarybień w wartości odłowionych ryb w skontrolowanych jednostkach

Lp.	Nazwa jednostki - użytkownika jezior	Wartość materiału zarybieniewego w zł				% udział wartości materiału zarybie-	
		ogółem		na 1 ha powierzchni jezior		niowego do wartości odłowów ryb	
		1995	1996	1995	1996	1995	1996
1	Z.Ryb. SP w Iławie w administrowaniu	55 445	112 845	8.2	16.8	10.6	23.2
2	G. Ryb. Olsztyn sp. z o.o.	189 647	94 250	27.6	13.7	29.5	17.5
3	PZW Zarząd Okręgu. Ostrołęka	66 558	98 232	20.9	30.8	22.4	36.0
4	PZW Zarząd Okręgu Suwałki	488 028	588 983	26.5	32.0	50.3	45.1
5	G Ryb. sp. z o.o. w Ełku	117 947	175 934	19.6	29.3	19.3	26.2
6	G Ryb. sp. z o.o. w Giżycku	156 311	199 770	16.2	20.7	18.8	21.2
7	G Ryb. „Mikołajki” sp. z o.o. w Mikołajkach	63 905	88 258	15.2	21.0	14.8	19.6
8	G Ryb. „Śniardwy” sp. z o.o. w Mikołajkach	79 567	205 500	6.7	17.3	10.2	29.0
9	G Ryb. sp. z o.o. w Mrągowie	144 649	143 839	19.8	19.7	25.1	22.8
10	G Ryb. sp. z o.o. w Ostródzie	138 230	120 848	23.9	20.9	63.0	50.6
11	a) Razem (1-10)	1 500 287	1 828 459	18.7	22.8	X	X
	b) Razem (2-10) tj bez administradora	1 444 842	1 715 614	19.7	23.4	X*)	X

*) Zgodnie z umowami dzierżawy minimalny roczny wskaźnik wartości materiału zarybieniewego winien wynosić 15% równowartości odłowów ryb.